

Receptskrivningsregler

Helena Calles, Apotek Hjärtat, Solna

Detta kapitel bygger på Läkemedelsverkets föreskrifter LVFS/HSLF-FS. Till dessa föreskrifter finns också en vägledning utgiven av Läkemedelsverket. Sjuksköterskornas förskrivningsrätt finns beskriven i Socialstyrelsens föreskrifter HSLF-FS 2018:43.

Definitioner

Recept

Recept är ett underlag för expediering av läkemedel eller teknisk sprit, som utfärdats av behörig förskrivare, till enskild person eller till djur.

Behörig förskrivare

Behörig att förskriva läkemedel och teknisk sprit är den som har rätt att utöva läkar- eller veterinäryrket i Sverige. Barnmorskor, som uppfyller särskilda krav uppställda av Socialstyrelsen, tandläkare och tandhygienister har behörighet att utfärda recept på de läkemedel som Läkemedelsverket har bestämt. Tandläkare får även förskriva teknisk sprit. Sjuksköterskor som uppfyller särskilda krav uppställda av Socialstyrelsen får förskriva de läkemedel som Socialstyrelsen har bestämt.

Veterinärer får endast förskriva läkemedel för behandling av djur. Övriga förskrivarkategorier får endast förskriva läkemedel för behandling av människa.

Läkemedel

Läkemedel definieras i läkemedelslagen (SFS 2015:315) som "... varje substans eller kombination av substanser

1. som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att förebygga eller behandla sjukdom hos människor eller djur, *eller*
2. som kan användas på eller tillföras människor eller djur i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller för att ställa diagnos."

Läkemedel måste vara godkända för att få säljas i Sverige.

Växtbaserade läkemedel, naturläkemedel och vissa utvärtes läkemedel

Växtbaserade läkemedel, naturläkemedel och vissa utvärtes läkemedel (VUM) ska enligt läkemedelslagen vara godkända av Läkemedelsverket för att få säljas. Se vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel.

Traditionella växtbaserade läkemedel

Traditionella växtbaserade läkemedel måste genomgå ett förenklat registreringsförfarande hos Läkemedelsverket för att få säljas i Sverige. Se vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel.

Homeopatika

Homeopatiska läkemedel ska registreras hos Läkemedelsverket för att få säljas. Se vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, avsnittet Homeopatiska läkemedel.

Antroposofiska medel

För information om antroposofiska medel se kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, avsnittet Antroposofiska medel.

Särskilda läkemedel

Med särskilda läkemedel avses narkotika, anabola steroider, tillväxthormon och andra läkemedel där det finns risk för receptförfalskning.

De läkemedelsgrupper som klassats som särskilda läkemedel listas i bilaga 8 till Läkemedelsverkets receptföreskrifter, HSLF-FS 2016:34.

Narkotiska läkemedel

Ämnen som är narkotikaklassade finns upptagna i Läkemedelsverkets narkotikaförteckningar I–V (se Läkemedelsverkets föreskrifter om förteckningar över narkotika, LVFS 2011:10). Med narkotiska läkemedel avses läkemedel som innehåller narkotika. Narkotika enligt förteckning I saknar i regel medicinsk användning. Vid förskrivning av narkotika enligt förteckningarna II, III, IV och V gäller särskilda föreskrifter (se avsnittet Särskilda läkemedel). I FASS finns särskilda symboler för att markera att ett läkemedel klassas som narkotika enligt förteckning II, III eller IV/V, se www.fass.se. Se även avsnittet Läkemedel med särskilda restriktioner.

Läkemedel med särskilda restriktioner

För vissa läkemedel är förskrivningsrätten begränsad till läkare som uppfyller särskilda krav. Narkotikaklassade läkemedel godkända för behandling av ADHD får endast förskrivas av läkare med specialistbehörighet i barn- och ungdomspsykiatri, psykiatri, rättspsykiatri, eller barn- och ungdomsneurologi med habilitering eller läkare med personlig dispens från Läkemedelsverket (se LVFS 2002:7). Narkotikaklassade läkemedel godkända för behandling av opioidberoende får endast förskrivas av läkare med specialistkompetens i psykiatri eller beroendemedicin och som är verksam hos en vårdgivare som anmält till Inspektionen för vård och omsorg att de bedriver sådan

verksamhet som erbjuder läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende (se LVFS 2004:15). Om ett läkemedel är godkänt för flera indikationer gäller begränsningarna enbart när läkemedlet förskrivits för behandling av opioidberoende.

Läkemedel innehållande isotretinoin får endast förskrivas av läkare med specialistbehörighet i dermatologi eller efter personlig dispens från Läkemedelsverket (se LVFS 2013:9). Läkemedel innehållande mifepriston får endast förskrivas av läkare som är behörig att utföra abort och endast på rekvisition till den klinik där läkaren är verksam. Mifepriston får inte förskrivas på recept.

Observera att begränsningarna ovan gäller även om de aktuella läkemedlen förskrivs på andra indikationer än de som de är godkända för. För narkotikaklassade läkemedel godkända för både behandling av opioidberoende och smärta gäller begränsningarna inte vid förskrivning mot smärta.

Förskrivning på recept

(Se även avsnittet Förskrivning av annat än läkemedel).

Bestämmelserna om receptskrivning och receptexpedition finns i Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit (HSLF-FS 2016:34). En del av bestämmelserna är konsekvenser av att receptet genom läkemedelsförmånen även är en ekonomisk handling.

Recept kan utfärdas elektroniskt, skriftligt eller överföras per fax eller telefon. Telefonrecept får endast användas undantagsvis i brådskande fall. Detta för att minska risken för receptförfälskningar.

För att undvika feltolkning och för att receptet ska kunna expedieras så snabbt som möjligt måste uppgifterna på receptet vara tydliga. Förkortningar ska undvikas.

Vid misstanke om förfälskning eller vid tveksamhet om tolkningen av ett recept är expedierande farmaceut skyldig att ta kontakt med förskrivaren innan receptet får expedieras.

Uppgifter som ska finnas på ett recept

- Patientens personnummer och patientens, alternativt djurägarens, namn. Vid avsaknad av personnummer ska födelsedatum anges. Recept utan födelsedatum är ogiltiga. Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska, om möjligt, även patientens adress anges. Vid förskrivning av särskilda läkemedel till djur ska receptblanketten för djur användas och djurägarens namn, personnummer/födelsedatum och, om möjligt, adress anges.

Vid förskrivning till djur ska alltid djurslag och djurets identitet anges.

- Läkemedlets namn enligt produktresumé/FASS eller FASS Djurläkemedel. Observera att många generiska läkemedel har ett produktnamn som består av substansens generiska namn + företagsnamn. Hela produktnamnet måste anges på receptet.
 - Parallellimporterade läkemedel och originalet är samma läkemedel. Om inte företagsnamn (innehavare av försäljningstillstånd) anges och förskrivaren signerat att läkemedlet inte får bytas ut expedierar apoteket ett av alternativen.
 - Läkemedelsformen anges i klartext på samma sätt som i produktresumé/FASS eller FASS Djurläkemedel, till exempel tabletter, kapslar och lösning.
 - Läkemedlets styrka ska anges entydigt med siffror och enhet (till exempel 25 mg). Även om endast en styrka finns ska styrkan anges. Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska styrkan anges med både siffror och bokstäver.
 - Mängden av läkemedlet eller behandlingstiden ska anges. Vidare bör den mängd läkemedel som är avsedd att expedieras vid ett och samma tillfälle inte överstiga den mängd som motsvarar behovet för 90 dagar, för att ingå i förmånen. Om lämplig förpackningsstorlek saknas får närmast större förpackning förskrivas. Behandlingstid kan ersätta uppgift om förpackningsstorlek endast när det med hjälp av uppgifter om dosering går att beräkna lämplig storlek på förpackningen. Då behandlingstiden anges lämnar apoteket ut läkemedel i sådan förpackning att ordinerad behandling kan genomföras.
- Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska mängden anges med både siffror och bokstäver. Mängden kan i detta fall inte ersättas med behandlingstid.
- Dosering, användning och ändamål ska anges på svenska och så begripligt att patienten kan förstå innebörden. Förkortningar ska undvikas. Uppgift om ändamålet underlättar kontrollen på apoteket och minskar risken för förväxlingar av läkemedel. Vidare får patienter med flera läkemedel lättare att avgöra vad de enskilda läkemedlen ska användas mot.
 - Med "användning" menas sådana anvisningar som behövs för att patienten ska kunna använda sitt läkemedel på rätt sätt.

Vid förskrivning av trafikfarliga läkemedel ska förskrivaren upplysa patienten om hur sådana läkemedel

kan påverka reaktionsförmågan och därmed förmågan att köra eller utföra riskfyllt eller precisionskrävande arbete. Se vidare kapitlet Trafik, riskfyllt arbete och läkemedel.

- Vid förskrivning av licensläkemedel, extemporeläkemedel och lagerberedningar ska förskrivaren särskilt beakta patientens behov av information, eftersom det inte finns någon svensk förpackning eller bipacksedel till dessa.
- "För eget bruk" används vanligen för att ersätta anvisning vid förskrivning av läkemedel för eget bruk.
- Ordet "Obs" ska skrivas på receptet om förskriven dosering av läkemedlet är högre än rekommenderad dos för aktuellt ändamål. Markeringen ger den expedierande farmaceuten upplysning om att förskrivaren är medveten om att den rekommenderade dosen överskrids.
- Maximal dygnsdos ska anges om doseringen är "vid behov".
- Utbytbarhet. Förskrivaren ska signera receptet om läkemedlet av medicinska skäl inte får bytas ut.
- Förskrivaren markerar med sitt egenhändigt skrivna signum om förskrivningen ska expedieras med eller utan förmån.
- Antal gånger förskrivningen får expedieras anges med bokstäver, även om läkemedlet endast ska expedieras 1 gång.
- Expeditionsintervall kan anges om förskrivaren anser att en patient inte ska kunna hämta ut ett visst läkemedel för ofta.
- Veterinär ska alltid ange karenstid för honung, mjölk, slakt och ägg på recept till livsmedelsproducerande djur. Även karenstiden 0 dygn ska anges.
- Uppgifter om förskrivaren: namn, yrke och tjänsteställe. En förskrivare som inte är legitimerad (till exempel AT-läkare) ska ange i vilken befattning han eller hon utfärdar ett recept. Om förskrivaren inte är legitimerad gäller receptskrivningsrätten endast patienter vid tjänstestället under den tid utfärdaren har ett förordnande där. Förskrivning för eget bruk eller på fritiden är alltså inte möjlig för dessa.
- Förskrivarkod ska anges på receptblanketten. Arbetsplatskod anges för att patienten ska få läkemedel inom förmånen. Koderna ska placeras i rutan för

förskrivarens uppgifter och anges med både siffror och streckkod. Arbetsplatskoden krävs för att patienten ska få förmån. Förskrivarkod krävs på alla recept till människa för att receptet ska vara giltigt.

- Det är viktigt att uppgifterna om förskrivaren fylls i fullständigt och tydligt så att det apotek som lämnar ut läkemedlet vid behov kan kontakta förskrivaren.
- Receptet ska undertecknas av förskrivaren och utfärdandedatum ska anges. Namnteckningen kan inte kompletteras per telefon. Förskrivaren ansvarar med sin namnteckning personligen för att receptet är korrekt.

Frivilliga uppgifter på ett recept

I recepthuvudet finns en förtryckt rad där särskilda upplysningar till apoteket kan anges.

När en patient ska påbörja en ny läkemedelsbehandling kan det vara lämpligt att först pröva en mindre förpackning av det nyinsatta läkemedlet, så kallad startförpackning. Om förskrivaren vill att startförpackning ska lämnas ut vid första expeditions-tillfället markeras detta med signum i avsedd ruta.

En startförpackning är minsta godkända förpackning, dock högst den mängd som förbrukas under en månad. Om det ordinerade läkemedlet inte finns i en förpackningsstorlek som motsvarar kraven på en startförpackning, lämnar apoteket ut den ordinerade förpackningen direkt. Startförpackning är inte tillåten för särskilda läkemedel.

Ett recept är giltigt 1 år från utfärdandet, om inte kortare tid anges. Om kortare giltighetstid anges gäller denna endast första uttaget, för eventuella ytterligare uttag är receptet giltigt 1 år. Förkortad giltighetstid gäller hela blanketten, det vill säga om två läkemedel förskrivits på blanketten måste båda expedieras minst en gång inom den angivna tiden.

Om patienten inte antas kunna hantera sina recept på ett säkert sätt, till exempel om missbruksrisk föreligger, kan förskrivaren skriva på receptet att det ska förvaras på ett visst namngivet apotek. Då får receptet inte lämnas ut till kund. Om receptet sparas elektroniskt kan det dock expedieras på valfritt apotek om förskrivaren inte uttryckligen angivit att bara ett namngivet apotek får expediera receptet.

Om patienten inte själv får hämta ut sitt läkemedel ska förskrivaren ange detta och vem läkemedlet istället får lämnas ut till.

Förskrivning av särskilda läkemedel

Med "Särskilda läkemedel" avses narkotika, anabola steroider, erythropoietin, darbepoetin, androgener, somatropin och GH (tillväxthormon), det vill säga läkemedel där det finns risk för receptförfälskning. I Läkemedelsverkets receptföreskrifter HSLF-FS 2016:34 finns en bilaga med de läkemedel som klassas som "Särskilda läkemedel".

Gemensamma bestämmelser

Blanketten "Recept för särskilda läkemedel" ska användas vid förskrivning av samtliga särskilda läkemedel. Vid förskrivning av särskilda läkemedel till djur ska dock den vanliga blanketten för djur användas.

Recept för särskilda läkemedel får inte förtryckas med läkemedelsnamn utan endast med arbetsplatskod, förskrivarkod samt andra uppgifter om förskrivaren.

Patientens eller djurägarens namn och personnummer ska uppges på receptet. Om personnummer inte är möjligt ska födelsedatum anges. Om möjligt ska även patientens eller djurägarens adress uppges.

Styrka och mängd (det vill säga förpackningsstorlek) ska uppges med både siffror och bokstäver. Förpackningsstorlek kan inte ersättas med behandlingstid.

Tabell 1. Narkotiska läkemedel för humant bruk enligt förteckning II

Substans
Alfentanil
Cannabis sativa
Dexamfetamin
Fentanyl
Flunitrazepam
Hydromorfon
Ketobemidon
Lisdexamfetamin
Metadon
Metylfenidat
Morfin
Natriumoxibat
Oxikodon
Petidin
Remifentanil
Sufentanil
Tapentadol

Vilka godkända läkemedel som innehåller respektive substans anges i Läkemedelsfakta på Läkemedelsverkets webbplats, www.lakemedelsverket.se

Narkotiska läkemedel enligt förteckning II

Narkotiska läkemedel enligt förteckning II, se Tabell 1.

Förskrivning av narkotiska läkemedel ska ske med största försiktighet. Recept får förskrivas för fler uttag, men apoteket får då inte lämna ut receptet till patienten eller djurägaren. Detta gäller även licensläkemedel. E-recept och pappersrecept som sparas elektroniskt kan hämtas ut på valfritt apotek (alla uttag måste inte ske på samma apotek). Detta förutsätter dock att patienten eller djurägaren har fullständigt personnummer och samtycker till att receptet sparas elektroniskt. Pappersrecept för flera uttag sparas på det apotek där det första uttaget gjorts och kommande uttag kan då bara ske på det apoteket. Det är viktigt att detta beaktas när recept för flera uttag ska skrivas ut, till exempel vid hemgång från sjukhus där det är sannolikt att patienten vill göra kommande uttag på apotek närmare hemmet. Det samma gäller e-recept till patienter som saknar personnummer eftersom dessa omvandlas till pappersrecept vid första uttaget.

Telefonrecept får endast användas undantagsvis i brådskande fall. Per telefon får endast följande läkemedelsformer ordinerar: depåplåster (ej av tandläkare), kapslar, pulver (ej av tandläkare), rektioler (ej av tandläkare), suppositorier eller tabletter, och förpackningen får innehålla högst 5 avdelade doser.

Narkotiska läkemedel enligt förteckning III

Kodein, tramadol och etylmorfin tillhör narkotika förteckning III, men är undantagna narkotikabestämmelserna i HSLF-FS 2016:34. Recept får därför förskrivas för flera uttag utan krav på att recepten måste behållas på apoteket och det finns ingen mängdbegränsning på telefonrecept. Läkemedel innehållande kodein och tramadol är dock klassade som särskilda läkemedel varför förskrivningsreglerna för övriga särskilda läkemedel ska följas. Läkemedel innehållande etylmorfin är inte klassade som särskilda läkemedel och förskrivas på vanlig receptblankett.

Tabell 2. Narkotiska läkemedel för humant bruk enligt förteckningarna IV och V

Substans
Alprazolam
Buprenorfin
Diazepam
Fenobarbital
Klometiazol
Klonazepam
Lorazepam
Midazolam
Modafinil
Nitrazepam
Oxazepam
Triazolam
Zolpidem
Zopiklon

vilka godkända läkemedel som innehåller respektive substans anges i Läkemedelsfakta på Läkemedelsverkets webbplats, www.lakemedelsverket.se

Narkotiska läkemedel enligt förteckningarna IV och V

Narkotiska läkemedel enligt förteckningarna IV och V, se Tabell 2.

Förskrivning av narkotiska läkemedel ska ske med största försiktighet. Recept får förskrivas för flera uttag utan krav på att receptet måste behållas på apoteket. Telefonrecept får endast användas undantagsvis i brådskande fall. Per telefon får endast minsta förpackning, dock innehållande högst 30 avdelade doser, förskrivas.

Övriga särskilda läkemedel

Övriga särskilda läkemedel för humant bruk, se Tabell 3. Recept får förskrivas för flera uttag utan krav på att receptet måste behållas på apoteket. Recept till djur på anabola steroider eller tillväxthormon får dock endast förskrivas för ett uttag.

Inga mängdbegränsningar på telefonrecept.

Tabell 3. Övriga särskilda läkemedel för humant bruk

Läkemedel innehållande kodein	
Läkemedel innehållande tramadol	
Läkemedel inom följande ATC-grupper	
B03X A01	Erytropoietin
B03X A02	Darbepoetin
G03B	Androgener
H01A C	Somatropin, GH (growth hormone; tillväxthormon)

Recept som ska expedieras i annat EES-land

Om ett recept för behandling av människa skrivs ut med avsikten att patienten ska hämta ut det i ett annat EES-land (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet) sker förskrivning på den vanliga receptblanketten och utöver sedvanliga receptuppgifter ska följande uppgifter anges:

- I stället för läkemedelsnamn ska det generiska namnet på läkemedlet (den aktiva substansen) anges. Detta gäller inte vid förskrivning av biologiska läkemedel (till exempel vacciner) eller om förskrivaren bedömer att läkemedlet inte får bytas ut. Om läkemedlet inte får bytas ut anges läkemedelsnamn tillsammans med en kort motivering till varför utbyte inte får ske.
- Adress till förskrivarens tjänsteställe, inklusive land och kontaktuppgifter som e-postadress, telefon- och faxnummer med utlandsprefix och landsnummer.

E-recept

De flesta recept skickas idag elektroniskt, så kallade e-recept. Recepten skickas till eHälsomyndigheten och blir då tillgängliga för alla apotek. För att få skicka e-recept ska det finnas ett skriftligt avtal med eHälsomyndigheten, som reglerar att överföringen sker på ett säkert och korrekt sätt.

Om patienten eller djurägaren samtycker kan receptet sparas elektroniskt hela giltighetstiden. Detta förutsätter dock att patienten eller djurägaren har ett fullständigt personnummer. E-recept till patienter som saknar fullständigt personnummer omvandlas till pappersrecept vid första uttaget. Se även kapitlet Elektronisk recepthantering.

Skriftliga recept

Följande typer av fastställda receptblanketter ska användas:

1. recept
2. recept till djur
3. recept för särskilda läkemedel
4. blankett för elektroniskt överförda förskrivningar.

Dessa receptblanketter är obligatoriska. På varje receptblankett enligt punkt 1 och 2 kan två läkemedel förskrivas. Om endast ett läkemedel förskrivas ska läkemedelsutrymme 2 spärras med ett snedstreck.

På receptblanketten för särskilda läkemedel kan endast ett läkemedel förskrivas.

Förtryckt receptblankett får endast uppta läkemedel som är godkända i Sverige eller beredning med rikslicens. Det får inte finnas förtryckta alternativ (som till exempel olika styrkor eller förpackningsstorlekar för ett visst läkemedel). Stämpel eller motsvarande får inte användas för att ange läkemedelsuppgifter. Om endast ett läkemedel är förtryckt på receptblanketten kan det tomma utrymme användas för att förskriva ytterligare ett läkemedel. Det tomma utrymme får inte användas om det förtryckta läkemedlet strukits över.

På blanketten för särskilda läkemedel får endast uppgifter om förskrivaren förtryckas.

Recept till patient med dosdispenserade läkemedel ska förskrivas via elektroniskt systemstöd avsett för detta (det vill säga Pascal). Om detta inte är möjligt används något av de vanliga receptformaten och det ska då framgå av receptet om läkemedlet ska dosdispenserat. Den tidigare dosreceptblanketten får användas för nya förskrivningar fram till 1 januari 2017.

Faxrecept

Recept kan också överföras via fax. Det ska då finnas en skriftlig överenskommelse mellan förskrivaren och det apotek som ska lämna ut läkemedlen. Sjukvårdshuvudmannen kan också göra en överenskommelse med de apotek som finns inom huvudmannens ansvarsområde. Av överenskommelsen ska det då framgå vilka förskrivare respektive apotek som omfattas av överenskommelsen. Överföringskvaliteten ska vara god så att förskrivar- och arbetsplatskod kan skannas på apoteket.

Överenskommelsen ska omfatta krav på en säker och korrekt överföring. I brådskande fall kan en muntlig överenskommelse göras mellan förskrivaren och det apotek som ska lämna ut läkemedlen. Förskrivaren ska förvissa sig om att receptet når avsett apotek och att apotekspersonalen kan fastställa varifrån receptet överförs. Vid faxöverföring ska den vanliga receptblanketten, receptblanketten för djur eller för särskilda läkemedel användas. Orden "Telefax" eller "Fax" och namnet på mottagande apotek ska skrivas på blanketten.

Ett recept som överförs via fax får expedieras en gång och är giltigt i 1 månad från utfärdandedatum. Ett originalrecept som är märkt med "Telefax" eller "Fax" är inte giltigt för expedition.

Telefonrecept

Telefonrecept får endast användas undantagsvis i brådskande fall eftersom de innebär en ökad risk för fel och för receptför-falskningar. Vid inringning av ett recept ska förskrivaren lämna alla uppgifter som krävs för ett skriftligt recept. Den farmaceut som tar emot ett telefonrecept skriver ner samtliga uppgifter och repeterar anteckningarna för förskrivarens godkännande. Farmaceuten ska säkerställa receptutförarens behörighet. Telefonrecept får bara expedieras på det apotek som tagit emot receptet.

Särskilda bestämmelser för telefonrecept

Narkotika enligt förteckning II (se Tabell 1) får endast förskrivas i form av pulver, tabletter, kapslar, rektioler, depåplåster eller suppositorier. Högst 5 avdelade doser får förskrivas per telefon vid varje tillfälle. Tandläkare får inte förskriva depåplåster, pulver eller rektioler.

Av narkotika enligt förteckning IV–V (se Tabell 2) får minsta förpackning, dock högst 30 avdelade doser, förskrivas per telefon.

Telefonrecept får endast avse en expedition. Ett telefonrecept är giltigt 1 månad, om inte förskrivaren angett att en kortare giltighetstid ska gälla. Startförpackning kan inte förskrivas på telefonrecept.

Mängdbegränsningarna gäller inte vid förskrivning av narkotika enligt förteckning III, det vill säga kodein, tramadol eller etylmorfin.

Jourdos

Jourdos är läkemedel som vid behandlingstillfället lämnas ut i ett mindre antal doser för att täcka patientens eller djurets behov till dess att patienten eller djurägaren kan hämta ut läkemedlet på apotek.

Förskrivare får endast lämna ut jourdos av sådana läkemedel som förskrivaren har förskrivningsrätt för. Läkemedelsprov får inte lämnas ut som jourdos. Tandläkare och tandhygienister får utöver jourdos även lämna ut hela förpackningar av godkända läkemedel som innehåller natriumfluorid i tableter, tuggummi eller sugtableter som profylax mot karies. Jourdos eller kariesprofylax får endast lämnas ut som en del av behandlingen; man får inte sälja läkemedlen till patienten.

Jourdoser ska förpackas på lämpligt sätt och märkas med patientens identitet, läkemedlets namn, styrka och dos samt de övriga uppgifter som behövs för en säker hantering.

Jurdos till djur får vid behandlingstillfället även lämnas ut för en begränsad behandlingsperiod med hänsyn till ändamålet med behandlingen och djurägarens möjlighet att hämta ut läkemedlet på apotek. Endast vid jourdos till ett flertal djur vid samma behandlingstillfälle får dock ersättning för direkta läkemedelskostnader tas ut enligt föreskrifter från Statens jordbruksverk.

Utbyte av läkemedel

Apotekspersonalen är skyldig att byta ut förskrivet läkemedel som expedieras inom läkemedelsförmånen om det finns ett billigare likvärdigt läkemedel, så kallad generisk substitution. Läkemedelsverket bestämmer vilka läkemedel som är likvärdiga och kan bytas ut mot varandra. En lista över läkemedel som är medicinskt utbytbara finns på Läkemedelsverkets webbplats (www.lakemedelsverket.se). Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (www.tlv.se) bestämmer vilka förpackningar som är utbytbara mot varandra och vilket läkemedel apoteket ska byta till i det enskilda fallet.

Med likvärdiga läkemedel avses i regel läkemedel med samma aktiva substans, styrka och beredningsform i motsvarande förpackningsstorlek. Medicinskt likvärdiga läkemedel kan ha olika produktnamn, tillsatssämnen och utseenden. Produktinformationen i produktresumén och bipacksedeln kan skilja sig åt mellan original- och generikapreparat, se vidare kapitlet Godkännande av läkemedel, avsnittet Generika.

Ett läkemedel får inte bytas ut om förskrivaren motsätter sig ett utbyte på medicinska grunder, till exempel allergi mot färg- eller fyllnadsämnen eller för patienter med särskilt behov av kontinuitet där man bedömer att patienten inte kan hantera läkemedel med olika namn och utseenden. På receptblanketten finns en ruta där förskrivaren med sitt signum markerar att utbyte inte får göras. Hela läkemedelskostnaden räknas då in i läkemedelsförmånen.

Patienten kan också själv välja att inte byta ut ett läkemedel och betalar då prisskillnaden mellan det förskrivna läkemedlet och det billigare alternativet. Om patienten varken vill ha förskrivet läkemedel eller det billigaste alternativet kan apoteket byta till ett annat läkemedel inom utbytesgruppen men då betalar patienten hela kostnaden själv utan läkemedelsförmån. Farmaceut på apoteket kan motsätta sig utbyte av förskrivet läkemedel om utbyte skulle innebära betydande olägenhet för patienten, till exempel om reumatikerförpackning förskrivits. Hela läkemedelskostnaden räknas då in i läkemedelsförmånen.

Narkotikaklassade läkemedel får endast bytas till exakt samma eller mindre förpackningsstorlek.

Apoteket måste upplysa patienten om utbyte blir aktuellt. Apoteket är också skyldigt att upplysa om att patienten har rätt att mot betalning av prisskillnaden få det förskrivna läkemedlet.

Se även kapitlet Läkemedelsförmåner, avsnittet Utbyte av läkemedel med generisk konkurrens och efterföljande avsnitt.

Förskrivning av annat än läkemedel

Vid vissa sjukdomar kan även andra varor än läkemedel förskrivas för att de ska ingå i läkemedelsförmånen, till exempel förbrukningsartiklar och livsmedel för särskilda näringsändamål till barn. Livsmedel och förbrukningsartiklar kan förskrivas elektroniskt, per fax eller telefon. Förbrukningsartiklar för stomiopererade och förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering (till exempel injektionssprutor, kanyler, testmaterial) ska förskrivas på hjälpmedelskort av behörig förskrivare. Arbetsplatskod ska anges på hjälpmedelskortet för att patienten ska få läkemedelsförmån. Koden ska placeras i rutan för förskrivarens uppgifter och anges med både siffror och streckkod.

Läkare, tandläkare (ej stomiprodukter) och vissa sjuksköterskor är behöriga att förskriva förbrukningsartiklar som behövs för stomi, för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering inom respektive behandlingsområde. Sjuksköterskan ska vara anställd hos en vårdgivare. Verksamhetschefen utser på uppdrag av vårdgivaren de sjuksköterskor som ska få förskrivningsrätt och vilka förbrukningsartiklar de får förskriva.

Livsmedel till barn under 16 år ska förskrivas på Livsmedelsanvisning. Behörig att förskriva livsmedel är läkare med specialistbehörighet i:

- barn- och ungdomsmedicin*
- barn- och ungdomskirurgi*
- medicinsk gastroenterologi och hepatologi*
- medicinska njursjukdomar*

- internmedicin och kirurgi om läkaren uppehåller en tjänst i självständig ställning vid enhet för medicin eller kirurgi
- allmänmedicin om läkaren har en tjänst som läkare vid barnavårdscentral.

* Med behörig läkare jämställs här den som har förordnande som överläkare eller biträdande överläkare på en tjänst som är avsedd att innehas av läkare med specialistkompetens.

Licensföreskrifter

Läkemedel som inte är godkända i Sverige får lämnas ut från apotek först när Läkemedelsverket har beviljat särskilt försäljningstillstånd till apoteket. Sådant tillstånd kallas licens. Ansökan om licens görs av apoteket men förskrivaren ska först göra en elektronisk motivering som styrker behovet av läkemedlet. Motiveringen skapas eller kompletteras via en e-tjänst på Läkemedelsverkets webbplats (www.lakemedelsverket.se). En enskild licens tillgodoser behovet av licensläkemedel för en enskild patient medan en generell licens tillgodoser behovet av licensläkemedel för en klinik eller därmed likvärdig inrättning (LVFS 2008:1). En veterinär licens avser behovet av licensläkemedel för ett enskilt djur, enskild djurbesättning eller ett djurslag.

Läkemedelsverkets beslut om beviljad licens meddelas apoteket. Förskrivaren får ingen bekräftelse, men kontaktas av Läkemedelsverket vid avslag eller om motiveringen behöver kompletteras. Beviljad licens avser en viss behandlingstid eller mängd.

I samband med omregleringen av apoteksmarknaden förändrades förutsättningarna för att hämta ut licensläkemedel så att de bara fick hämtas ut på apotek hos samma apoteksaktör som det apotek som fått licensen beviljad. Från och med 1 januari 2017 kommer dock nya licenser som beviljas till konsument (det vill säga privatperson) återigen att vara giltiga på alla apotek. Licenser till andra än konsument och licenser till konsument som beviljats före 1 januari 2017 kommer även fortsatt bara att vara giltiga på apotek hos samma apoteksaktör.

Licensläkemedel omfattas av läkemedelsförmånen i samma utsträckning som övriga läkemedel.

Se också kapitlet När godkända läkemedel saknas – licensföreskrivning och extempore.

Smittskyddsläkemedel

Enligt smittskyddslagen (SFS 2014:168) ska läkemedel som förskrivits av läkare mot allmänfarlig sjukdom och som läkaren bedömer minskar risken för smittspridning vara kostnadsfria för patienten. Landstingen betalar hela kostnaden för dessa läkemedel. Kostnadsfriheten gäller för personer som är bosatta i Sverige enligt 2 kap 1–6 §§ socialförsäkringslagen, personer

som är försäkrade i andra EES-länder eller Schweiz, personer som vistas i landet utan tillstånd ("papperslösa") samt i vissa fall utländska sjömän. Migrationsverket betalar smittskyddsläkemedel till asylsökande. Förskrivande läkare ska skriva på receptet att läkemedlet ska vara kostnadsfritt enligt smittskyddslagen.

De allmänfarliga sjukdomarna som anges i smittskyddslagen finns uppräknade i Tabell 4.

Tabell 4. Allmänfarliga sjukdomar

- Campylobakterinfektion
- Difteri
- Fågelinfluensa (H5N1)
- Giardiainfektion
- Gonorré
- Hepatit A–E
- Hiv-infektion
- Infektion med ebolavirus (en viral hemorragisk feber)
- Infektion med enterohemorragisk E. coli (EHEC)
- Infektion med HTLV I eller II
- Infektion med meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)
- Infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- Klamydiainfektion
- Kolera
- Mjältbrand
- Paratyfoidfeber
- Pest
- Polio
- Rabies
- Salmonellainfektion
- Shigellainfektion
- Smittkoppor
- Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- Syfilis
- Tuberkulos
- Tyfoidfeber
- Virala hemorragiska febrar exklusive denguefeber och sorkfeber (nephropathia epidemica)

Tandläkares förskrivningsrätt

Tandläkare får förskriva läkemedel för behandling och förebyggande av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande vävnader. För receptbelagda läkemedel är förskrivningsrätten till patient begränsad enligt följande:

1. Läkemedel som ska appliceras lokalt i munhålan och på angränsande vävnader.
2. Läkemedel för behandling och förebyggande behandling av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande områden.

Förskrivningsrätten enligt punkt 1 och 2 omfattar endast de läkemedelsgrupper som anges i Tabell 5. Endast receptfria läkemedel och läkemedel för lokal användning får förskrivas för mer än en expedition. Tandläkare får även förskriva och rekvirera teknisk sprit.

Tabell 5. Tandläkares förskrivningsrätt enligt HSLF-FS 2016:34

Tabellen har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot senast ändrad version av föreskriften HSLF-FS 2016:34.

Huvudgrupp	Undergrupp/substans	ATC-kod
Mun och svalg		
Medel vid mun- och tandsjukdomar		A01
Antiemetika		A04
Antibiotika		A07A A
Medel vid sjukdomar i strupe och svalg	Diklorbensylalkohol	R02A A03
	Gramicidin	R02A B30
	Lidokain	R02A D02
Näsa och hals		
Medel vid nässjukdomar	Glukokortikoider	R01A D
	Avsvällande medel, perorala	R01B
Hostmedel		R05
Antihistaminer för systemiskt bruk	Prometazin	R06A D02
	Piperazinderivat	R06A E
Infektioner		
Antibakteriella medel för systemiskt bruk		J01
Antimykotika för systemiskt bruk, exkl. griseofulvin	Imidazolderivat	J02A B
	Triazolderivat	J02A C
Virushämmande medel för systemiskt bruk	Aciklovir	J05A B01
	Famciklovir	J05A B09
	Valaciklovir	J05A B11
Medel mot protozoer	Nitroimidazolderivat	P01A B
Hud	Utvärtes medel vid hudmykoser	D01A
	Medel vid bakteriella och virala infektioner	D06
	Salvkompresser med antiinfektiva medel	D09A A
Lugnande		
Lugnande medel, ataraktika		N05B
Sömnmedel och lugnande medel	Nitrazepam	N05C D02
	Midazolam	N05C D08
	Valeriana	N05C M09
Smärta och muskelavslappande		
Icke-steroida antiinflammatoriska/antireumatiska medel, NSAID		M01A
Utvärtes medel vid led- och muskelsmärter		M02A
Muskelavslappande medel, centralt verkande	Klorzoxazon	M03B B03

	Orfenadrin, kombinationer	M03B C51
Analgetika och antipyretika	Kodein, kombinationer	N02A A59
	Salicylsyraderivat, inkl. kombinationer	N02B A
	Pyrazolonderivat	N02B B
Lokalanestetika	Anilider, inkl. kombinationer	N02B E
	Lidokain	N01B B02
	Kombinationer	N01B B20
Opioider ^a	Morfin	N02A A01
	Ketobemidon	N02A B01
	Ketobemidon och spasmolytika	N02A G02
	Tramadol	N02A X02
Övrigt		
Glukokortikoider till utvärtes bruk	Glukokortikoider till utvärtes bruk	D07
Kortikosteroider för systemiskt bruk	Glukokortikoider	H02A B
Medel vid nikotinberoende	Nikotin	N07B A01
Hemostatika	Fibrinolyshämmande medel	B02A
	Antihemofilifaktorer	B02B D

^a Till patient får endast ett av dessa opioidanalgetika förskrivas vid samma tillfälle i en mängd av högst 30 tabletter, kapslar eller suppositorier. Till praktiken får varje rekvisition innefatta högst 30 tabletter, kapslar, suppositorier eller ampuller. Ingen begränsning av förpackningsstorlek gäller dock vid förskrivning av produkter innehållande tramadol (ATC-kod N02A X02).

Tandläkare med specialistkompetens i oral kirurgi (käkkirurgi) får förskriva läkemedel för diagnostik och behandling av sjukdomar, skador och defekter i käkar, munhåla och omgivande vävnader. Recept på dessa läkemedel får förskrivas för mer än en expedition.

För eget bruk

Om tandläkaren behöver läkemedel för eget bruk gäller samma regler som vid förskrivning till patient.

För egen praktik

Till sin praktik får tandläkare beställa de läkemedel som behövs i yrkesutövningen. Begränsningen för opioider (se Tabell 5) gäller även vid beställning till praktiken.

I samband med behandling av patient får tandläkare lämna ut (ej sälja) jourdos och som profylax mot karies tabletter, sugtabletter och tuggummi som innehåller natriumfluorid, se avsnittet Jourdos.

Tandhygienisters förskrivningsrätt

Legitimerade tandhygienister har rätt att förskriva läkemedel till patient respektive praktik enligt HSLF-FS 2016:34, se Tabell 6. Till praktiken får tandhygienister dessutom rekvirera denaturerad teknisk sprit.

Tabell 6. Godkända läkemedel som kan förskrivas av legitimerad tandhygienist enligt HSLF-FS 2016:34

Tabellen har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot senast ändrad version av föreskriften HSLF-FS 2016:34.

Huvudgrupp	Godkända läkemedel/ läkemedel som beviljats rikslicens (RL)	ATC-kod	Anmärkning
Förskrivning till patient			
Medel vid mun- och tandsjukdomar	Natriumfluorid	A01A A01	Exklusive Duraphat lack
	Natriumfluorid, kombinationer	A01A A30	Exklusive Bifluorid 12 lack till tänder
	Klorhexidin	A01A B03	Exklusive Periochip dentalinlägg
	Andra medel för lokal behandling i munhålan	A01AD	–
Icke-steroida anti- inflammatoriska/ antireumatiska medel, NSAID	Ibuprofen	M01A E01	Endast receptfria
Lätta analgetika och antipyretika	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Endast receptfria
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	Endast receptfria
Anilider, inkl. kombinationer	Paracetamol	N02B E01	Endast receptfria
Medel vid nikotinberoende	Nikotin	N07B A01	–
Får rekvideras till praktik			
Medel vid mun- och tandsjukdomar	Natriumfluorid	A01A A	–
	Klorhexidin	A01A B03	–
Lokalanestetika		N01B	Exklusive N01B B09 N01B B10 N01B X04

Barnmorskors förskrivningsrätt

Barnmorskor i offentlig eller enskild verksamhet, som genomgått fortbildning och uppfyller de krav som Socialstyrelsen föreskriver, har rätt att förskriva läkemedel enligt Tabell 7.

Tabell 7. Barnmorskors förskrivningsrätt enligt HSLF-FS 2016:34

Tabellen har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot senast ändrad version av föreskriften HSLF-FS 2016:34.

Huvudgrupp	Godkända läkemedel	ATC-kod
Antikonceptionella medel för intrauterint bruk	Gestagener	G02B A03
Antikonceptionella medel	Gestagener och östrogener	G03A A
	Gestagener och östrogener, sekvenspreparat	G03A B
	Gestagener	G03A C
Antikonceptionellt postkoitalt medel	Levonorgestrel	G03A D01
	Ulipristal	G03A D02
Antikonceptionella medel för intravaginalt bruk	Gestagener och östrogener	G02B B01
Medel för behandling av verifierad ano-genital klamydiainfektion (för behandling efter åtgärder enligt smittskyddslagen (2004:168))	Doxycylin	J01A A02

Övrigt: Extemporeläkemedel som utgör spermiedödande läkemedel för utvärtes bruk

Sjuksköterskors förskrivningsrätt

Kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel finns i Socialstyrelsens föreskrifter HSLF-FS 2018:43. För förskrivningsrätt krävs att utbildningskraven uppfyllts och att sjuksköterskan tjänstgör inom landstingets eller kommunens primärvård eller hemsjukvård. Läkemedel som får förskrivas av sjuksköterskor framgår av Tabell 8.

Tabell 8. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt HSLF-FS 2018:43, ändrad 2018:10

Tabellen har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot senaste ändrad version av föreskriften HSLF-FS 2018:43
 Vilka godkända läkemedel som innehåller respektive substans anges i Läkemedelsfakta på Läkemedelsverkets webbplats, www.lakemedelsverket.se

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Anmärkning
1. Mun och svalg			
1.1. Hög kariesrisk i samband med muntorrhet	Natriumfluorid	A01A A01	Sugtabletter, tuggummi, och munsköjlvätska
	Kombinationer	A01A A30	Sugtabletter, tuggummi, och munsköjlvätska
1.2. Oral och perioral candidiasis	Nystatin	A07A A02	Oral suspension
1.3. Aftös stomatit			Triamcinolon har utgått ur listan
1.4. Munsår orsakade av herpes simplex hos immunkompetenta patienter	Aciklovir	D06B B03	Inte till barn under 12 år
	Penciklovir	D06B B06	
	Dokosanol	D06B B11	
	Aciklovir, Hydrokortison	D06B B53	
2. Mage och tarm			
2.1. Symtomatisk tillfällig behandling vid epigastralgi och halsbränna	Antacida	A02A D01	Receptfria läkemedel
	Ranitidin	A02B A02	Receptfria läkemedel
	Famotidin	A02B A03	Receptfria läkemedel
	Omeprazol	A02B C01	Receptfria läkemedel
	Pantoprazol	A02B C02	Receptfria läkemedel
2.2. Symtomatisk behandling vid hiatusinsufficiens, sura uppstötningar och halsbränna	Alginsyra	A02B X13	–
2.3. Spädbarnskolik och gasbildning hos vuxna	Silikoner	A03A X13	–
2.4. Förstoppning	Paraffin	A06A A01	Paraffinemulsion ATL
	Tarmirriterande medel	A06A B	–
	Bulkmedel	A06A C	–

	Laktulos	A06A D11	–
	Laktitol	A06A D12	–
	Makrogol	A06A D15	
	Makrogol, kombinationer	A06A D65	Endast Movicol och läkemedel som Läkemedels- verket bedömt utbytbara mot Movicol
	Klysmå	A06A G	–
	Övriga medel	A06A X	–
2.5. Symtomatisk behandling av ospecifika diarréer	Loperamid	A07D A03	–
	Loperamidoxid	A07D A05	–
2.6. Tillfälligt vid anala besvär	Medel innehållande glukokortikoider	C05A A	–
	Övriga utvärtes antihemorroidala	C05A X	–
	Lidokain	D04A B01	–

Spolmask och springmask. Se avsnitt 9. Infektion.

3. Nutrition			
3.1 Förebyggande av vitamin- och mineral- brist vid ensidig kost eller otillräckligt födo- intag hos vuxna	Multivitaminer, kombinationer	A11A	–
	Multivitaminer utan tillsatser	A11B	–
3.2. Förebyggande av kalciumbrist och osteoporos	Kalcium	A12A A	Receptfria läkemedel
	Kalcium, kombinationer	A12A X	Receptfria läkemedel
4. Sårbehandling			
4.1. Särdesinfektion	Klorhexidin	D08A C02	–
4.2. Vätskande och infekterade sår	Cadexomerjod	D03A X01	–
	Väteperoxid	D08A X01	–
	Kalium- permanganat	D08A X06	Kalium- permanganat ATL 0,05%, 0,1%
	Ättiksyra	D08A X	Ättiksyra ATL 5 mg/ml
4.3. Venösa bensår	Zinkbandage	D09A B01	–
4.4. Smärtande sår	Lidokain	D04A B01	–
5. Hudinfektioner			

5.1. Candidainfektade blöjutslag och intertriginös candida	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	–
5.2. Fotsvamp	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	–
	Terbinafin	D01A E15	–
5.3. Fotsvamp eller intertriginös candida med besvärande klåda	Hydrokortison + svampmedel enligt 5.2	D01A C20	–
5.4. Impetigo	Väteperoxid	D08A X01	–
5.5. Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison + antibiotika	D07C A01	Endast för kort behandlingstid
6. Eksem			
6.1. Eksem	Milt verkande glukokortikoider	D07A A	–
6.2. Akuta eksem av varierande genes	Medelstarkt verkande glukokortikoider	D07A B	–
	Starkt verkande glukokortikoider	D07A C	Kräm, salva maximalt 30 g förpackning
6.3. Akuta och kroniska eksem av varierande genes	Milda glukokortikoider + andra medel	D07X A	–
6.4. Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison + antibiotika	D07C A01	Endast för kort behandlingstid
7. Ansikte, hårbotten			
7.1. Utvärtes behandling av lindrig acne vulgaris	Tretinoin	D10A D01	–
	Adapalen	D10A D03	–
	Kombination adapalen och bensoylperoxid	D10A D53	–
	Bensoylperoxid	D10A E01	–
	Azelainsyra	D10A X03	–
7.2. Mjällbildning och seborroisk dermatit i hårbotten	Ketokonazol	D01A C08	–
	Selensulfid	D11A C03	–
	Svavelkombinationer	D11A C08	–
7.3. Huvudlöss	Permetrin	P03A C04	–
	Malation	P03A X03	–
7.4. Huvudlöss och flatlöss	Disulfiram, kombinationer	P03A A54	–
	Malation	P03A X03	–
8. Hud, övrigt			

8.1. Torr hud	Karbamid	D02A E	Även APL standardberedningar
	Övriga hudskyddande och uppmjukande medel	D02A X	Även APL standardberedningar med propylen-glykol
8.2. Avlägsnande av fjäll och krustor	Salicylsyra	D02A F	Även APL standardberedningar
8.3. Hematom och tromboflebiter	Heparin och heparinoida substanser	C05B A01	–
8.4. Ytanestesi av huden i samband med nålstick och ytliga kirurgiska ingrepp, t.ex. revision av bensår	Kombination av lidokain och prilokain	N01B B20	–
8.5. Tillfällig klåda	Zinkoxidpreparat	D02A B	Zinkliniment APL, Zinkpudervätska APL, Zinkparaffinpasta med 1% borsyra APL
	Klemastin	R06A A04	–
8.6. Skabb	Disulfiram, kombinationer	P03A A54	–
8.7. Vätskerepellerande hudskydd	Silikonpreparat	D02A A	–
9. Infektion			
9.1. Scarletina, odlingsverifierad	Penicillin V	J01C E02	–
9.2. Tonsillit hos patient i samma hushåll som aktuellt fall av scarlatina	Penicillin V	J01C E02	–
9.3. Springmask	Mebendazol	P02C A01	–
	Pyrvin	P02C X01	–
9.4. Spolmask	Mebendazol	P02C A01	–
10. Urinvägar och könsorgan			
10.1. Trängningsinkontinens			
10.2. Lokala östrogenbristsymtom	Östradiol	G03C A03	Vaginala beredningar, inte nyinsättning
	Östriol	G03C A04	Vaginala beredningar
10.3. Ytanestesi vid kateterisering	Lidokain	N01B B02	–
	Prilokain	N01B B04	–
11. Mödravård			

11.1. Amningsstimulering	Oxytocin	H01B B02	Nasala beredningar
12. Smärta			
12.1. Tillfällig lätt till måttlig smärta	Ibuprofen	M01A E01	–
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	–
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	–
	Paracetamol	N02B E01	–
12.2. Dysmenorré utan organisk orsak	Diklofenak	M01A B05	Orala beredningar
	Ibuprofen	M01A E01	Orala beredningar
	Naproxen	M01A E02	Orala beredningar
	Ketoprofen	M01A E03	Orala beredningar
	Paracetamol	N02B E01	Orala beredningar
12.3. Lokala smärt- tillstånd av lätt till måttlig intensitet i samband med muskel- och ledskador, t.ex. sportskador	Ketoprofen	M02A A10	–
	Ibuprofen	M02A A13	–
	Diklofenak	M02A A15	
13. Öron-näsa-hals			
13.1. Rinit	Oximetazolin	R01A A05	–
	Xylometazolin	R01A A07	–
13.2. Allergisk rinit	Natrium- kromoglikat	R01A C01	–
	Levokabastin	R01A C02	–
	Beklometason	R01A D01	–
	Budesonid	R01A D05	–
	Flutikason	R01A D08	–
	Mometason	R01A D09	–
	Flutikasonfuroat	R01A D12	Inte till barn under 12 år
	Dymista	R01A D58	Inte nyinsättning
13.3. Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	–
	Cetirizin	R06A E07	–
	Loratadin	R06A X13	–
	Ebastin	R06A X22	–
	Desloratadin	R06A X27	–

13.4. Extern otit	Aluminium- acetotartrat	S02A A04	Alsosprit 1 % + 10 % öron- droppar ATL
	Hydrokortison + antiinfektiva	S03C A04	–
14. Ögon			
14.1. Allergisk konjunktivit	Natrium- kromoglikat	S01G X01	–
	Levokabastin	S01G X02	–
	Nedokromil	S01G X04	–
	Emedastin	S01G X06	–
	Ketotifen	S01G X08	–
	Olopatadin	S01G X09	–
14.2. Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	–
	Cetirizin	R06A E07	–
	Loratadin	R06A X13	–
	Desloratadin	R06A X27	–
14.3. Bakteriell konjunktivit	Kloramfenikol	S01A A01	–
	Fusidinsyra	S01A A13	–
14.4. Lättare yttre ögoninflammation	Bibrokato	S01A X05	–
14.5. Tillstånd med torra ögon p.g.a. naturlig tårvätske insufficiens eller bläst, damm etc.	Tårsubstitut och andra indifferentia medel	S01X A20	Även ATL standard- beredningar
15. Övrigt			
15.1. Tillfälligt illamående	Dimenhydrinat	R06A A02	Inte till barn eller gravida
	Meklozin	R06A E05	Inte till barn eller gravida
15.2. Åksjuka	Skopolamin	A04A D01	Depåplåster Inte till barn under 10 år
	Dimenhydrinat	R06A A02	Inte till barn
	Meklozin	R06A E05	Inte till barn under 1 år
15.3. Hjälp mot abstinensbesvär vid rökavvänjning	Nikotin	N07B A01	–
15.4. Hosta	Noskapin	R05D A07	–
15.5. Feber	Ibuprofen	M01A E01	–
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Inte till barn under 18 år

	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	Inte till barn under 18 år
	Paracetamol	N02B E01	–
15.6. Beredning av injektionsvätska	Vehiklar	V07A B00	Sterilt vatten för injektion, natriumklorid för beredning av injektionsvätska
15.7. Tillfällig uttorkning	Kolhydrater	B05B A03	Glukos 50 mg/ml

Optikers förskrivningsrätt

Optiker som uppfyller av Socialstyrelsen fastställda krav på utbildning och övriga villkor (se HSLF-FS 2016:41) är från och med 1 september 2016 behöriga att rekvirera läkemedel för användning på människa enligt Tabell 9. De har inte behörighet att skriva recept.

Tabell 9. Optikers rekvisitionsrätt enligt HSLF-FS 2016:34, ändrad 2016:62

Tabellen har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot senast ändrad version av föreskriften HSLF-FS 2016:34.

Huvudgrupp	Godkända läkemedel, koncentration	ATC-kod	Anmärkning
Mydriatika och cykloplegika	Cyklopentolat, 1 %	S01F A04	Ögondroppar
	Tropikamid, 0,5 %	S01F A06	
Lokalanestesi	Oxibuprokain, 0,4 %	S01H A02	
	Lidokain, 4 % med Fluorescein, 0,25 %	S01J A51	
	Oxibuprokain, 0,4 % med Fluorescein, 0,25 %	S01J A51	

© Läkemedelsverket | Senast ändrad: 2018-11-30 14:03